

Remissvar

Finansdepartementet

E-post:

fi.remissvar@regeringskansliet.se

Kopia:

fi.ofa.dof.remisser@regeringskansliet.se

Vårt ärendenummer: 2025/167

Ert ärendenummer: Fi2025/01969

2026-02-03

Ang promemorian "Anpassningar till AI-förordningen - Säker användning, effektiv kontroll och stöd för innovation (2025:101)"

Tillväxtanalys ska analysera, utvärdera och redovisa effekter av statens insatser för hållbar nationell och regional tillväxt och näringslivsutveckling. Myndigheten ska ta fram beslutsunderlag och rekommendationer för utveckling, omprövning och effektivisering av statliga åtgärder samt, om det är relevant, peka på viktigare målkonflikter. Remissvaret är skrivet utifrån dessa utgångspunkter.

Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser har mottagit rubricerad remiss av Finansdepartementet för yttrande.

Tillväxtanalys har som ett av sina kärnuppdrag att analysera hur statliga insatser påverkar hållbar nationell och regional tillväxt och näringslivsutveckling. Tillväxtanalys remissvar fokuserar därmed på vilka konsekvenser den föreslagna implementeringen av AI Act kan få för svensk tillväxt och hur eventuella potentiella tillväxthinder i implementeringen kan undvikas.

Utredningen i fråga ska enligt kommittédirektivet (dir. 2024:83) se över behovet av nationella Anpassningar till följd av AI-förordningen. Den centrala frågan vi adresserar är om det finns något i utredningens förslag som kan komma att hindra svensk tillväxt och konkurrenskraft samt om det finns något regeringen kan göra för att undvika negativa effekter på tillväxten.

Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser

Postadress
Studentplan 3
831 40 Östersund

Kontakt
010-447 44 00
info@tillvaxtanalys.se

www.tillvaxtanalys.se
Org. nr 202100-6164

Tillväxtanalys tillstyrker författningsändringarna

Tillväxtanalys tillstyrker utredningens förslag. Samtidigt identifierar Tillväxtanalys två potentiella tillväxthinder som regeringen bör adressera i det fortsatta arbetet.

1. Avsaknaden av tydlig inriktning för hur den svenska tillämpningen av AI-förordningen ska harmoniseras med andra medlemsstater för att undvika överimplementering.
2. Otydlig och potentiellt resurskrävande utformning av test- och tillståndprocesser, såsom regulatoriska sandlådor och avgiftsbelagd testning, vilket riskerar att hämma innovation, särskilt i små och medelstora företag.

Nedan utvecklas dessa två punkter närmre.

Bristande internationell harmonisering kan leda till överimplementering

En välkänd risk vid implementering av EU-lagstiftning är så kallad "gold plating".¹ Det här innebär att ett land vid införlivandet av EU-lagstiftning inför striktare, mer detaljerade eller mer omfattande regler än vad EU kräver, vilket ofta leder till ökade kostnader eller administrativa bördor för företag utan tydligt mervärde. En central del för att undvika övertolkningar av det här slaget är att Sverige systematiskt prövar sina tolkningar och sin implementering mot EU:s angivna miniminivåer samt mot tillämpningen i andra medlemsstater.

Utredningen betonar vikten av samordning mellan berörda nationella myndigheter och redogör korrekt för de formella samordningskrav som följer av AI Act. Däremot saknas en mer utvecklad analys av hur Sverige i praktiken ska säkerställa en tillämpning som är harmoniserad med andra medlemsstater. Avsaknaden av tydliga strategier för internationell kalibrering och löpande jämförelser av tillsynspraxis innebär en risk för att svenska tolkningar av AI Act utvecklas i en mer restriktiv eller administrativt betungande riktning än i jämförbara länder.

Tillväxtanalys bedömer därför att regeringen i den fortsatta beredningen bör tydliggöra hur Sverige avser att arbeta aktivt för att säkerställa en väl avvägd och proportionerlig tillämpning av AI-förordningen som är i samklang med andra medlemsstater, exempelvis genom strukturerade former för jämförelse och samverkan med länder med liknande förvaltnings- och näringslivsstrukturer.

Potentiella utmaningar vid utformning av testverksamheter

Möjligheten att testa ny teknik under verkliga förhållanden på ett kontrollerat sätt är central för att skapa förutsättningar för lärande både hos entreprenörer och hos reglerande myndigheter. Ett sådant lärande är viktigt för att kunna hantera innovationers potentiella negativa effekter utan att samtidigt införa oproportionerliga hinder för teknikutveckling, innovation och i förlängningen tillväxt. Utredningens förslag i kapitel 12, som rör testning och experimenterande inom ramen för AI-förordningen, är därför av stor betydelse ur ett tillväxt- och innovationsperspektiv.

¹ <https://www.regelradet.se/download/18.6b525524191973c180510d7/1726042158640/Clarifying-Gold-Plating.pdf>

I linje med AI Act föreslås att minst en regulatorisk sandlåda ska inrättas i Sverige. Detta är i grunden rimligt och kan bidra till ökat lärande om AI både bland och mellan entreprenörer och reglerare. Samtidigt finns det väl belagda nackdelar med regulatoriska sandlådor som med fördel hade kunnat diskuteras mer utförligt i utredningen. Tidigare analyser från Tillväxtanalys visar att regulatoriska sandlådor är ett resurskrävande styrmedel och att de kan innebära risk för snedvridning av konkurrensen, där större och mer etablerade aktörer har lättare att delta än små och nya företag (Tillväxtanalys 2023:16; 2022:04).^{2 3} Mot denna bakgrund är sandlådornas utformning avgörande för att de ska få en faktisk innovationsfrämjande effekt.

Utredningen föreslår även att testning av AI-system ska kunna ske under verkliga förhållanden utanför regulatoriska sandlådor. Detta är ett viktigt och välkommet komplement, inte minst i ljuset av de begränsningar som sandlådemodellen innebär. Förslaget kan bidra till att bredda möjligheterna till testning och lärande och därigenom stärka innovationsförutsättningarna.

Samtidigt föreslås att Post- och telestyrelsen, Integritetsskyddsmyndigheten och Finansinspektionen ska ges möjlighet att ta ut avgifter för godkännande av testning under verkliga förhållanden samt för tillsyn av testverksamheten. Tillväxtanalys vill i detta sammanhang särskilt understryka betydelsen av avgiftsnivåer och tillsynskapacitet. I tidigare analyser har Tillväxtanalys visat att kostnader kopplade till tillstånds- och godkännandeprocesser för testverksamhet tenderar att slå oproportionerligt hårt mot små företag, vilket riskerar att verka innovationshämmande (Tillväxtanalys 2023:16; 2022:04). Avgifterna bör därför utformas så att de är skäliga och proportionerliga i förhållande till testverksamhetens omfattning och risk.

I samma rapport framhåller Tillväxtanalys även att tillståndsprocesser för testverksamhet ofta innebär ett viktigt kunskapsutbyte mellan reglerare och entreprenörer, men att detta utbyte förutsätter tydliga och förutsägbara processer (Tillväxtanalys 2023:16; 2022:04). Bristande tydlighet kring hur ansökningar ska utformas leder i praktiken till ett stort antal orealistiska eller ofullständiga ansökningar, vilket belastar tillsynsmyndigheterna och gör processerna kostsamma och utdragna. Detta drabbar i synnerhet små och nya aktörer, som har mer begränsade resurser att hantera osäkerhet och långa handläggningstider.

Mot denna bakgrund bedömer Tillväxtanalys att regeringen i den fortsatta beredningen bör säkerställa att regleringen av testning och experimenterande inom ramen för AI-förordningen utformas på ett sätt som främjar brett deltagande, skäliga kostnader och tydliga tillståndsprocesser. Detta är centralt för att de föreslagna instrumenten ska bidra till lärande och innovation utan att i praktiken skapa nya trösklar för små och innovativa företag.

²<https://www.tillvaxtanalys.se/publikationer/rapport/rapportserien/snabbinnovationlangsamanpassningavregelverk.126369.html>

³

https://www.tillvaxtanalys.se/download/18.532dddac18081ca0e9a2cf20/1652855055007/Rapport_2022_04_Utmanningar_vid_reglering_av_teknisk_innovation_och_m%C3%B6jliga_policy%C3%A5tg%C3%A4rder.pdf

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektören. Föredragande har varit analytiker David Birksjö och Carl Wadell. I ärendets handläggning har även analytiker Peter Svensson och avdelningschef Marie Gartell medverkat.

Sverker Härd
Generaldirektör

Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser

Postadress: Studentplan 3, 831 40 Östersund

Telefon: 010-447 44 00

E-post: info@tillvaxtanalys.se

Webb: www.tillvaxtanalys.se

Organisationsnummer: 202100–6164